Çokkültürlü Yeterlik Alg?lar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çokkültürlü Yeterlik Alg?lar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19295

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çokkültürlü Yeterlik Alg?lar? Ölçe?i, Alper Ba?bay ve Derya Y?lmaz Ka?n?c? taraf?ndan 2011 y?l?nda geli?tirilmi? bir **ölçek geli?tirme** çal??mas?n?n ürünüdür. Bu ölçek, bireylerin farkl? kültürlerle etkile?im kurma ve kültürel çe?itlili?e uyum sa?lama konusundaki alg?lad?klar? **çokkültürlü yeterlik** düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktad?r. Özellikle e?itim ve psikoloji alanlar?nda, profesyonellerin kültürel duyarl?l?k ve yetkinliklerini de?erlendirmek için tasarlanm??t?r.

Ölçek, toplam 41 maddeden olu?makta olup, **Fark?ndal?k**, **Bilgi** ve **Beceri** olmak üzere üç temel alt boyuta ayr?lmaktad?r. Çal??ma, Türkiye ba?lam?nda kültürel yeterlik kavram?n?n geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçülmesine önemli bir katk? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çokkültürlü yeterlik, Kültürel Fark?ndal?k, **Ölçek Geli?tirme**, Psikometri, E?itim, Kültürel Beceri, Ö?retmen Yeterli?i.

Yazarlar

Alper BA?BAY, Derya Y?lmaz KA?NICI

Amaç

Çokkültürlü Yeterlik Alg?lar? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin kültürel olarak farkl? ortamlarda etkili bir ?ekilde i?lev görme yeteneklerine dair öznel de?erlendirmelerini belirlemektir. Ölçek, bu yeterli?i olu?turan temel bile?enleri (fark?ndal?k, bilgi ve beceri) ayr? ayr? ölçerek, bireylerin hangi alanlarda daha güçlü veya eksik oldu?unu tespit etmeye olanak tan?r.

Bu ölçme arac?, özellikle ö?retmen e?itimi ve dan??manl?k programlar?nda, kat?l?mc?lar?n kültürel yeterliklerini geli?tirmeye yönelik ihtiyaç analizlerinin yap?lmas? ve bu yönde yürütülen e?itimlerin etkilili?inin de?erlendirilmesi için kullan??l? bir araç sa?lamak amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, Türk kültürüne özgü ba?lam? dikkate alarak **çokkültürlü yeterlik** alan?ndaki literatüre katk?da bulunmaktad?r.

Yap? (Ölçek Yap?s?)

Ölçek, literatürde kabul gören kültürel yeterlik modellerine uygun olarak yap?land?r?lm?? ve üç temel alt boyuttan olu?maktad?r. Toplam 41 madde bu üç faktör alt?nda gruplanm??t?r:

Fark?ndal?k (16 madde): Bu boyut, bireyin kendi kültürel kökeni, de?erleri ve önyarg?lar? hakk?nda derinlemesine bir anlay??a sahip olmas?n? ve kültürel çe?itlili?in insan deneyiminin

ARABPSYCHOLOGY.COM

ayr?lmaz bir parças? oldu?unu kabul etmesini ölçer. Örnek madde: "De?er, inanç veya ya?am biçimindeki çe?itlili?in, insan olman?n ayr?lmaz bir parças? oldu?una inan?r?m."
Bilgi (16 madde): Bu boyut, farkl? kültürel gruplar?n tarihleri, gelenekleri, dünya görü?leri ve ileti?im biçimleri hakk?nda edinilen nesnel bilgiyi de?erlendirir. Örnek madde: "Kültürel kökenim hakk?nda bilgi sahibiyim."
Beceri (9 madde): Bu boyut, bireyin farkl? kültürlerden gelen ki?ilerle etkili bir ?ekilde ileti?im kurma ve uygun kültürel müdahaleleri uygulama yetene?ini (uygulama yeterli?i) ölçer. Örnek madde: "Ö?renme ve ö?retme sürecini farkl? kültürleri içerecek yap?da olu?turmaya özen gösteririm."

Geçerlik

Orijinal **ölçek geli?tirme** sürecinde, ölçe?in ölçmek istedi?i yap?y? gerçekten ölçtü?ünü kan?tlamak amac?yla çe?itli geçerlik çal??malar? yürütülmü?tür. Yap? geçerli?i, ölçe?in teorik olarak beklenen alt boyutlar? do?ru ?ekilde ayr??t?rd???n? göstermek için **Faktör Analizi** ile incelenmi?tir. Uzman görü?leri al?narak kapsam geçerli?i sa?lanm?? ve maddelerin ilgili yap?y? ne ölçüde temsil etti?i belirlenmi?tir.

Geli?tirme makalesi, bu psikometrik sürecin detaylar?n? içermektedir. Ölçe?in üç faktörlü yap?s?, alandaki mevcut kuramsal modellerle uyum göstererek güçlü bir yap? geçerli?ine sahip oldu?unu dü?ündürmektedir.

Güvenirlik

Çokkültürlü Yeterlik Alg?lar? Ölçe?i'nin güvenirli?i, iç tutarl?l?k yöntemi kullan?larak hesaplanm??t?r. ?ç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa), ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Geli?tirme çal??mas?nda elde edilen yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek puanlar?n?n güvenilir oldu?unu ve bireylerin yeterlik alg?lar?n?n tutarl? ölçümlerini sa?lad???n? i?aret etmektedir.

Yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçe?in hem genel puan?n?n hem de alt boyut puanlar?n?n akademik ve pratik uygulamalar için istikrarl? veriler sundu?unu göstermektedir. Ölçe?in kararl?l???na dair ek kan?tlar (örne?in test-tekrar test güvenirli?i) daha sonraki çal??malarda incelenmi? olabilir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal temelini belirlemek amac?yla Aç?mlay?c? **Faktör Analizi** (AFA) kullan?lm??t?r. Analizler sonucunda, ölçe?in özgün yap?s? olan 41 maddelik ve üç faktörlü çözümün en uygun model oldu?u belirlenmi?tir. Bu faktörler, **Fark?ndal?k**, **Bilgi** ve **Beceri** alt boyutlar?na kar??l?k gelmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Her bir maddenin ilgili faktöre yüklenme de?erleri, maddelerin alt boyutlar? güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini ortaya koymu?tur. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik olarak beklenen **çokkültürlü yeterlik** modelini ampirik olarak do?rulad???n? göstermektedir.

Araç (Ölçek Bilgileri)

Test Türü: Geli?tirme çal??mas? olup, öz bildirim (self-report) envanteridir.

Format: 5'li **Likert** tipi derecelendirme ölçe?i kullan?lmaktad?r. Derecelendirme format? ?öyledir: (1=tamamen kat?l?yorum, 5=hiç kat?lm?yorum).

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: E?itim bilimleri alan?nda çal??anlar, ö?retmen adaylar? ve üniversite ö?rencileri ba?ta olmak üzere genel yeti?kin popülasyonu.

Ya? Grubu: Yeti?kin (18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, Türkiye'deki e?itim kurumlar?nda görev yapan veya ö?renim gören bireylerden olu?an örneklem üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??malar? yap?larak standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Bireylerin kendi yeterlik alg?lar?n? derecelendirdi?i, ka??t-kalem veya dijital ortamda uygulanabilen standart bir psikometrik araçt?r.

Anahtar Kelimeler

Kültürel Duyarl?l?k, **Likert** Ölçe?i, Kültürel Yetkinlik Alg?s?, Psikolojik Ölçme, Ö?retmen E?itimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Kaynakta mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: alper.basbay@ege.edu.tr (Sorumlu Yazar: Alper BA?BAY)

Yaz??ma Adresi: Ege Üniversitesi, E?itim Fakültesi (Detayl? adres kayna?a dahil edilmemi?tir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2011.

Kullan?m ?zinleri ve Ücret: Ölçek, akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için genellikle yazarlara at?fta bulunularak serbestçe kullan?labilir. Ticari veya geni? ölçekli uygulamalar için

ARABPSYCHOLOGY.COM

sorumlu yazar (Alper Ba?bay) ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal yay?nland??? dergi ba?lant?s?: egitimvebilim.ted.org.tr. Orijinal makalenin PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: cokkulturlu-yeterlik-algilari-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ba?bay, A., ve Ka?n?c?, D. Y. (2011). Çokkültürlü Yeterlik Alg?lar? Ölçe?i: Bir **ölçek geli?tirme** çal??mas?, *E?itim ve Bilim*, *36*(161), 199-212.

Çokkültürlü Yeterlik Alg?lar? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, herhangi bir de?i?ikli?e u?rat?lmam??t?r.

Ölçek toplam 3 alt boyut ve 41 maddeden olu?maktad?r. Her alt boyutu temsil eden örnek maddeler a?a??dad?r:

Fark?ndal?k (16 m): De?er, inanç veya ya?am biçimindeki çe?itlili?in,insan olman?n ayr?lmaz bi rparças? oldu?una inan?r?m.
Bilgi (16 m): Kültürel kökenim hakk?nda bilgi sahibiyim.
Beceri (9 m): Ö?renme ve ö?retme sürecini farkl? kültürleri içerecek yap?da olu?turmaya özen gösteririm.

ARABPSYCHOLOGY.COM